

การบริหารการเปลี่ยนแปลง (1) : ระบบราชการ

การบริหารจัดการภาครัฐได้พัฒนาการมาโดยตลอดนับตั้งแต่แนวคิดของ Max Weber (ค.ศ.1884 - 1920) Woodrow Wilson (ค.ศ. 1856-1919) และ Federick Taylor (ค.ศ. 1856-1915) สรุปสาระสำคัญดังนี้

1. หลักการแบ่งงานทำตามความถนัด
2. จัดสายงานการบังคับบัญชาอย่างเป็นระบบแบบแผนที่แน่นอน และควบคุมอย่างใกล้ชิด
3. การแยกเรื่องการเมืองออกจากงานประจำ
4. ใช้ระบบคุณธรรม ยึดหลักอาวุโสและความสามารถตลอดจนการใช้สิ่งจูงใจ
5. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

แม้ว่าโดยสัทธิยะแล้วหลักการดังกล่าวไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่อย่างใดในปัจจุบัน แต่เนื่องจากปัจจัยผลักดันจากกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมเข้าสู่ยุคสารสนเทศและความรู้ ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ มีมากขึ้น กอปรกับระบบราชการระบบเดิมมีความเก่าแก่ และสะสมความล่าช้าตลอดจนเกิดปัญหาการบิดเบือนระบบ การใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมและคอร์รัปชัน ทำให้เกิดแนวคิดและกระแสการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ในประเทศต่าง ๆ แถบอเมริกา ยุโรป และอาเซียน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ขององค์กรที่ชัดเจน

2. เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์ ความเป็นเลิศ และความพึงพอใจของลูกค้า (ประชาชน) เป็นสำคัญ

3. ใช้ระบบบริหารแบบมีอาชีพ มีผู้รับผิดชอบต่อผลงาน

4. ปรับปรุงโครงสร้างให้มีความกระชับรัด ทันทสมัย

5. เน้นความมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า

สำหรับประเทศไทยนั้น ระบบราชการได้มีวิวัฒนาการมานาน ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน อาจนับได้ว่าการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เริ่มตั้งแต่มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจต่าง ๆ
3. มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
4. การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
5. ปรับบทบาทภารกิจให้เหมาะสม มีการกระจายอำนาจ
6. อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน
7. มีผู้รับผิดชอบต่อหน่วยงาน และประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง

รังสรรค์ เนียมสนธิ

รองศาสตราจารย์, รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารศูนย์บริการวิชาการ

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนเมษายน-มิถุนายน 2549

โดยเหตุที่มีการปรับระบบราชการให้เป็นระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ดังกล่าว ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง มีผู้รับผิดชอบและประสานงานในการขับเคลื่อนการปรับระบบที่ชัดเจน ทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ขึ้น ขณะนี้ได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546 - 2550 ที่กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาพัฒนาระบบราชการไทยว่า "พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและประโยชน์สุขของประชาชน" โดยมีเป้าประสงค์หลัก คือ

1. พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น
2. ปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดให้มีความเหมาะสม
3. ยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์สากล
4. ตอบสนองต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

มียุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับระบบการเงินและการงบประมาณ

- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารงานบุคคล และค่าตอบแทนใหม่

- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม

- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย

- ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

การปรับระบบราชการไทยให้เข้าสู่ระบบบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีความพยายามดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันที่กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์ประเด็นต่าง ๆ อย่างชัดเจน แต่มิได้หมายความว่าสัมฤทธิ์ผลได้ในเร็ววัน เนื่องจากระบบราชการเป็นระบบที่มีโครงสร้างใหญ่โต สลับซับซ้อน มีข้าราชการและผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวนมาก ดังนั้นผู้ที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการปรับระบบราชการจึงต้องมีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ในการปรับเปลี่ยนดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุทธศาสตร์ที่ 5 การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม ดูเหมือนจะมีความสำคัญและยากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีคิด วิถีทำงานของบุคลากรภาครัฐ ท่ามกลางความยากนี้หากมองในแง่ดีแล้ว เห็นว่าหากยุทธศาสตร์นี้ประสบความสำเร็จ จะทำให้ยุทธศาสตร์สำคัญต่างๆ สำเร็จได้ อย่างรวดเร็วเช่นกัน

บรรณานุกรม

ทศพร ศิริสัมพันธ์.2549. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารราชการแนวใหม่**.กรุงเทพมหานคร, บริษัทวิชั่นพรีนแอนด์ มีเดีย จำกัด,
รังสรรค์ เนียมสนธิ .2549. **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. (อัดสำเนา)

